

حکمت‌های

ناب

(جلد اول)

مؤلف: ای. از سخنان حکمت‌آمیز بزرگان

احادیث و آثار طایفه و اساتید باری عبرت‌آموز

قابل استفاده فرهیختگان مدرسه، عظام و اهل منبر،
سفیران و اساتید معتمد موعود و دانش‌گاه، طلاب و
دانشجویان، فرهنگیان گرامی و مدافع اسلامیت :
کلیه حکمت‌جویان

تألیف و تنظیم: محمد عابدی زاده

سرنشانه : حمیدی نژاد، محمد، ۱۳۲۵ -

عنوان : حکمت‌های ناب: مجموعه‌ای از سخنان حکمت‌آمیز بزرگان، احادیث و اشعار

حکیمانه و داستان‌های عبرت‌آموز... / تهیه و تنظیم محمد حمیدی نژاد.

مشخصات نشر : تهران: حکمت و عرفان، ۱۳۹۳ - مشخصات ظاهری: ۲ جلد.

شابک : دوره ۲-۵-۹۳۷۷۱-۶۰۰-۹۷۸ : جلد اول: ۸-۳-۹۳۷۷۱-۶۰۰-۹۷۸ :

جلد دوم: ۵-۴-۹۳۷۷۱-۶۰۰-۹۷۸

یادداشت : ج. ۲. (چاپ اول: ۱۳۹۳) (فیفا).

رده بندی کتبه : ۱۲۷AC ح ۸۵ ح ۸ ۱۳۹۳

رده بندی دیویی : ۸۹/۰ فا

بسته بندی : ۲۱/۰۲۵۴۸

نام کتاب: حکمت‌های ناب (جلد اول)

مؤلف: محمد حمیدی نژاد

ناشر: حکمت و عرفان

طراح جلد: آقای توفیقی؛ صفحه آرایی: مریم شانه‌ای، خانم گلین

شمارگان: ۲۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۳

چاپ و صحافی: مرلی

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: دوره ۲-۵-۹۳۷۷۱-۶۰۰-۹۷۸

جلد اول ۸-۳-۹۳۷۷۱-۶۰۰-۹۷۸، جلد دوم ۵-۴-۹۳۷۷۱-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش: تهران، خیابان شهید مصطفی خمینی، کوچه شهید افشار، پلاک ۷

تلفن: ۰۹۱۲۱۴۳۶۶۷ و ۰۳۵۵۸۰۶۸

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۵	«به نام خداوند جان و خرد»
۱۵	«الهی نامه آیت الله حسن زاده آملی»
۲۰	«ساجات خواجه عبدالله انصاری»
۲۲	«سنان پیامبر اعظم ۶ از نهج الفصاحه»
۲۴	«سلامیه از زمان»
۲۴	«ولای آل پیغمبر ۶»
۲۵	«حکمت های نهج بلاغه امیرالمؤمنین علی (ع)»
۲۶	«حکمت چیست؟»
۲۷	«لقمان که بود؟»
۳۱	«حکمت ابو حمزه ثمالی و یونس بن عبدالبر»
۳۲	«سلمان فارسی»
۳۲	«شاگردان لقمان»
۳۳	«لقمان سیه قام»
۳۴	«حکمت های لقمان در قرآن»
۳۶	«حقوق والدین»
۳۸	«هشدارهای مهم»
۴۰	«آداب وام گرفتن»
۴۱	«دوستی چهارده معصوم :»

۴۲	«رابطه حکمت و اخلاص»
۴۶	«فایده حکمت»
۴۷	«مراحل خواب تا مرگ»
۵۲	«حکایتی از گلستان سعدی»
۵۳	«شب و علی علیه السلام »
۵۴	«کلام امیرالمومنین علیه السلام در نهج البلاغه»
۵۶	«مدح بابی از خواجه حافظ»
۵۷	«اشعار حکیمانه فردوسی»
۵۹	«رباعی پیرایه شریف کاشانی»
۶۰	«توبه»
۶۲	«چند رباعی از حکیم عبدالقاسم»
۶۴	«لقمان از دیدگاه امام صادق علیه السلام »
۶۵	«توحید از دیدگاه خواجه عبدالعزیز نزاری»
۶۶	«پندهای اخلاقی از دیوان ناصر خسرو»
۶۷	«دیدار نحس»
۶۸	«عجب از کار روزگار»
۶۸	«مؤمن طاق»
۶۹	«داستان رجعت»
۶۹	«خوبی و بدی جهان»
۷۰	«داستانی حکیمانه»

۷۰	«بندهای حکیمانه»
۷۱	«درباره همسایه»
۷۲	«بی رغبتی به دنیا»
۷۲	«امانت داری»
۷۳	«مستثنی از نهج البلاغه امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)»
۷۵	«از دیوان پروین اعتصامی»
۷۶	«از دیوان ناصرخسرو و ادیبانی»
۷۷	«ابوحنیفه و امام دق (علیه السلام)»
۷۷	«داستان رطب و انیسون»
۷۸	«چهار حکمت از چهار پیامبر»
۷۸	«چند نکته حکمت آمیز»
۸۰	«چند قطعه از دیوان پروین اعتصامی»
۸۱	«اشعار حکیمانه ناصر خسرو»
۸۳	«چند حدیث حکمت آمیز»
۸۴	«گفتار حکما»
۸۵	«گزیده‌ای از مقولات و اندرزهای خواجه عبدالله انصاری»
۸۸	«غم دنیا»
۸۸	«در آداب مسافرت»
۹۱	«مراوده ملامحسن فیض کاشانی با ولی عصر»
۹۲	«سخنان پیامبر اعظم ۶ از نهج الفصاحه»

۹۴	«رباعیات خواجه حافظ شیرازی»
۹۵	«شاعر و حجاج»
۹۷	«سخنان حکیمانه از قابوسنامه»
۹۸	«قناعت»
۹۹	«قناعت نیکوتر است»
۹۹	«در فوائد سکوت و خاموشی»
۱۰۷	«در راجع از پروین اعتصامی»
۱۰۸	«نفاذ برای خدا»
۱۰۹	«رباعیات یس الله ملا حبیب الله شریف کاشانی»
۱۱۰	«مناجات خواجه عبدالله انصاری»
۱۱۲	«ارادت به امام زمان»
۱۱۲	«داستان بقال کوفه»
۱۱۳	«چند حدیث حکمت‌آمیز»
۱۱۵	«رحم کن تا خدا به تو رحم کند»
۱۱۶	«نتیجه کار خوب و بد»
۱۱۶	«اشعار حکیمانه»
۱۱۸	«چند نصیحت از حکما»
۱۲۰	«در انتخاب رفیق و همنشین»
۱۲۶	«چند حکمت از نهج البلاغه»
۱۲۸	«از قضاوت‌های حضرت علی (ع)»

۱۳۲	«رباعیات خیام»
۱۳۳	«تثانه‌های خردمندان»
۱۳۶	«داستان دنیاپرستان»
۱۳۷	«رباعیات آیت‌الله شریف»
۱۳۸	«رباعیات خیام»
۱۳۹	«انفاس»
۱۴۱	«داستان نام‌آشنا»
۱۴۳	«نتیجه جست‌وجوی سادات»
۱۴۳	«دیو سلیمان نمی‌شود»
۱۴۴	«پاک شو»
۱۴۵	«در آداب معاشرت»
۱۴۸	«چند حدیث حکمت‌آمیز»
۱۴۹	«از سخنان افضل اوصیاء امیرالمؤمنین علی (ع)»
۱۵۰	«رباعیات حکیم خیام»
۱۵۱	«از دیوان پروین اعتصامی»
۱۵۲	«ورق‌گردانی روزگار»
۱۵۱	«داستان خواب خلیفه»
۱۵۳	«چند قصیده از پروین اعتصامی»
۱۵۴	«حکمتی چند از نهج البلاغه مولا امیرالمؤمنین (ع)»
۱۵۷	«داستان‌هایی از لقمان حکیم»

۱۵۹	«اشعاری شیرین از کشکول شیخ بهائی»
۱۶۲	«حادثی گهربار از پیامبر ۶ و ائمه اطهار : «
۱۶۴	«امانت دادن همیان پول به امیرالمومنین (ع)»
۱۶۵	«داستان دعاهاى متضاد»
۱۶۶	«اقبال وادبار و عبرت از روزگار»
۱۶۶	«اشعاری حکیمانه از خیام»
۱۶۹	«چند وصیه حکمت‌آمیز»
۱۶۹	«باب ...»
۱۶۹	«صبر در ... و حاجت از خدا»
۱۷۰	«حکمت‌هاى ...»
۱۷۲	«گل‌هایی از گلستان»
۱۷۴	«چند نصیحت پدرانه از ...»
۱۷۶	«اشعار حکیمانه فردوسی»
۱۷۷	«پرهیز از کم‌صبری، حرص، تنبلی»
۱۷۹	«چشم‌داشتی به شفاعت»
۱۸۳	«منابع و مأخذ»

بسم الله الرحمن الرحيم

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ
الْمُرْسَلِينَ حَبِيبِ إِلَهِ الْعَالَمِينَ أَبُو الْقَاسِمِ مُحَمَّدٌ 6 وَعَلَى أَفْضَلِ الْأَوْصِيَاءِ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «يُوتِ الْحِكْمَةَ مَنْ
يَشَاءُ مَنْ يُوتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ»
(بقره آیه ۲۶۹) خداوند فیض حکمت را به هر که خواهد عطا کند، و به
هر که فیض حکمت را ببخشد به او مرحمت و خیر بسیار عطا فرموده و
این حقیقت را بمنزله نیکو ندانند.

و درباره عطا شدن نعمت به لقمان حکیم می فرماید: «وَلَقَدْ آتَيْنَا
لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ شَكَرَ لِي شُكْرًا نَحْمَدُ لَهُ نَفْسَهُ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ
غَنَى حَمِيدٌ» (لقمان آیه ۱۲) «و ما به اتقین نعمت عطا کردیم و فرمودیم
که خدا را شکر کن و هر که شکر حق گوید به نفع خود اوست؛ و هر که
ناسپاسی کند، خدا بی نیاز و به ذات خود ستوده است»
بدیهی است که قرآن معتبرترین سند ما مسلمانان و هیچ حکمت
و بلاغت و بزرگترین معجزه رسول اکرم و مایه فخر و مباهات ما به پیغمبر
سایر ادیان است. و پس از آن نهج الفصاحه حضرت ختمی مرتبه
محمد 6 و نهج البلاغه مولای متقیان امیر مؤمنان علی ابن
ابیطالب عليه السلام که فوق کلام بشری و در افق فراتر از یافته های بشریت
است؛ که از چشمه سار ملکوت جریان یافته و دل های افسرده را طراوت

می‌بخشد. و حکمت‌ها و کلمات قصار او هریک رمزی از رموز چشمه‌های معرفت، برای روشنائی دل صاحب‌دلان است.

همچنین صحیفه سجادیه و احادیث و سخنان حکمت‌آموز و ارزشمند ائمه اطهار^{علیهم‌السلام} و روایات آن بزرگواران که روشن‌کننده راه بشریت هستند. و نیز سخنان گهربار و نفیض حکماء و فلاسفه و بزرگان و دانشمندان در طول تاریخ، که هریک به نوعی معلم بشریت و چراغ‌های روشنی در راه بنی‌آدم بوده‌اند؛ و نعمت‌هایی که خداوند برای همه پدید آورده است.

و همچنین نصیحت‌های لقمان، که اگرچه خطاب به فرزندش می‌باشد، ولی در صدد خطاب به همه بنی‌آدم است. و مانند لؤلؤ و مرجان‌های گرانبهائی است، که باید آویزه گوش‌های نصیحت‌پذیر و شنوا قرار گیرند.

امیرالمومنین^{علیه‌السلام} می‌فرماید: **إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمِلُّ كَمَا تَمِلُّ الْأَبْدَانُ فَايْتَفُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكَمِ**.

همانا دل‌ها مانند بدن‌ها افسرده می‌شوند پس برای طراوت و شادابی دل‌ها سخنان زیبای حکمت‌آمیز بجوید!

لذا با حمد و سپاس از خداوند متعال که توفیق فرمود تا از اوقات فراغت بهره برده، سخنان گهربار حکماء و دانشمندان و بزرگان را گرد آوری نموده و مجموعه نسبتاً جامعی از حکمت پدید آورم.

در این کتاب سعی بر آن بوده که علاوه بر سخنان گهربار لقمان حکیم در قرآن و منابع دیگر و حکمت‌های ناب نهج‌البلاغه و روایات و احادیث حکمت‌آمیز ائمه اطهار^۱ از پندها و نصایح سایر حکما و دانشمندان در طول تاریخ نیز بهره گرفته شود و برای رفع خستگی و ملالت از داستان‌های خوب و شیرین و اشعار پندآموز و سودمند و مطالب گوناگون و پرارزش نیز، در لابه‌لای مطالب حکمت‌آمیز استفاده شود، که دل‌ها را روشن و جان‌ها را معطر ساخته و دل‌های خسته را طراوت و شادابی بخشد و سفارش مولا امیرالمومنین علی^{علیه السلام} در این مورد را عملی سازد؛ و بدین وسیله تسبیح آیه‌های سعیدی: «ذَرَّ مَوْعِظَةَ هَای شَافِی رَا دَر سَلَك عِبَارَات کَشِیدَه وَ دَارَمُ تَلَخ نَصِیحَت رَا بِه شَهِد ظَرَافَت بِرَا مِیخَتَه، تَا طَبَع مَلُول، اَز دَوْلَت قَبُول، مَخْرُوج بَآید»^۲ «تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.»

و از آنجا که ثمره عمر و حیات انسان، ایمان، تقوا و عمل صالحی است که در مدت حیات به‌جا آورده و آثار خیریه^۳ باقی گذارد و کتب سودمندی که احیاءکننده دین و شریعت سیدالمرسلین است پدید آورد. که پیامبر 6 فرمود: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا بِثَلَاثٍ، عِلْمٌ یَنْتَفَعُ بِهِ وَ صَدَقَهُ جَارِیُهُ وَ وَکَّدَ صَالِحٌ یَدْعُو لَهُ» انسان که علم،

نامه عملش بسته می‌شود مگر سه چیز، کتاب علمی سودمندی که مردم از آن استفاده کنند، بناهای عام‌المنفعه که مردم از آنها بهره‌مند گردند و

فرزند صالح و نیکوکاری که نام و یاد او را زنده نگه دارد.

امید آن که این هدیه مورد رضایت خداوند متعال و پذیرش او قرار گیرد؛ و این خدمت کوچک را از بنده ضعیفش بپذیرد و باعث آمرزش گناهانم شود؛ و مورد استفاده مؤمنین و بندگان صالحش واقع گردد. و مرا در زندگانی و پس از آن از دعای خیر و طلب مغفرت فراموش نفرمایند.

از زحمات شاعر توانا و ادیب ارجمند، جناب استاد حاج آقا شهاب شکری اراکی و جناب استاد دکتر عبدالله موحدی و حجه الاسلام و المسلمین شیخ منیر فرجی که در ویرایش و بازبینی کتاب یاری ام نموده‌اند، سپاسگزار می‌نمایم. همچنین از زحمات آقای صالحی و خانم صابری و خانم کلیان را مدیون سپاسه کاشان‌مهر جهت تایپ و صفحه‌آرایی کتاب و مطالب تشکر می‌کنم.

از آنجا که اذعان دارم برای رفع عیوب، محتاج راهنمایی‌های بزرگان علم و دیدگاه‌ها و پیشنهادهای علمای فقهای معظم و کارشناسان محترم هستم؛ تقاضا نمودم بر این کمترین دست‌یافته، نقص‌ها و کاستی‌ها را متذکر شوند، باشد که مرتفع گردد.

قبلاً از راهنمایی‌های سروران گرامی سپاسگزارم.

محمد حمید زاهدی - ۱۳۹۳